ШТА ЗАИСТА ВЕРУЈЕМО

Водич кроз 39 чланова вере за данашње време

ПРИРУЧНИК ЗА ЛИЧНО И ГРУПНО ПРОУЧАВАЊЕ

На основу савременог српског превода Тридесет девет чланова вере

Напомена читаоцу

Ова књига је приручник за проучавање Тридесет девет чланова вере у савременом балканском контексту. Она није ново исповедање вере и не замењује сам текст Чланова. Њен задатак је да помогне читаоцу да разуме њихову теолошку логику, да их повеже са Светим писмом и да размисли како се њихове теме живе у средини обележеној снажним породичним и националним идентитетима, различитим хришћанским традицијама, верским плурализмом, економским притисцима и историјским ранама.

Важно о извору

Теолошка основа лекција јесте савремени српски превод документа „The Articles of Religion in Modern English“. Делатне примене на Балкан — национални идентитет, помирење, култура срама, јавни говор, миграције, сиромаштво и међуверски односи — представљају пасторалну контекстуализацију аутора приручника, а не додатни садржај самих 39 чланова.

У осетљивим међуцрквеним темама овај приручник настоји да верно представи садржај Чланова, али без карикатуре других хришћанских традиција. Циљ није полемичка победа, већ јасно исповедање, разумевање и живот у истини и љубави.

Како користити ову књигу

- За лично проучавање: једна лекција недељно; прочитај назначене библијске текстове пре коментара и води белешке.
- За малу групу: 60–90 минута; започните читањем Писма, затим прођите кроз два или три одељка и оставите најмање трећину времена за питања.
- За катихетску наставу: вођа може распоредити једну лекцију у два сусрета и додати читање пуног текста релевантних чланова.
- За будућу црквену заједницу: користите питања за проверу да ли се учење види у богослужењу, управљању, пастирској бризи и јавном сведочењу.

Садржај

1. Зашто нам је уопште потребно исповедање вере? — Увод; свих 39 чланова као целина

2. Један Бог — Отац, Син и Свети Дух — Чланови 1 и 5

3. Исус Христос: истинити Бог и истинити човек — Чланови 2, 3, 4, 15 и 31

4. Свето писмо, предање и питање ауторитета — Чланови 6, 7 и 8

5. Шта није у реду са човеком? Грех, слобода и благодат — Чланови 9 и 10

6. Оправдање вером и добра дела — Чланови 11, 12, 13 и 14

7. Пад, покајање и сигурност у Божјој милости — Чланови 16 и 17

8. Христос у религијски разноликом друштву — Члан 18

9. Шта је Црква — и коме припада? — Чланови 19, 20 и 21

10. Побожност, иконе, светитељи и савест — Члан 22

11. Позив, служба и одговорност црквених вођа — Чланови 23, 26 и 36

12. Богослужење на језику народа и слобода облика — Чланови 24, 34 и 35

13. Знаци благодати: шта су свете тајне? — Чланови 25 и 26

14. Крштење: идентитет дубљи од порекла — Члан 27

15. Господња вечера: заједништво са Христом и једни са другима — Чланови 28, 29 и 30

16. Брак, породица и живот служитеља — Члан 32

17. Дисциплина, истина и пут помирења — Члан 33

18. Црква, држава, имовина и јавна верност — Чланови 37, 38 и 39

Додатак А: Мапа свих 39 чланова по лекцијама

Додатак Б: Предлог плана од 18 недеља

Лекција 1: Зашто нам је уопште потребно исповедање вере?

Чланови вере
Увод; свих 39 чланова као целина

Библијски текстови за читање
Дела 2,42; 2. Тимотеју 1,13–14; Јуда 3

Циљеви лекције

- Разумети разлику између живе вере и пуке верске етикете.
- Видети зашто Црква сажима своје учење у исповедања и чланове вере.
- Научити како се 39 чланова читају као историјски документ и као средство за савремено учеништво.

Вера која има садржај

На Балкану се реч „вера“ често користи за више различитих ствари: породично порекло, национални идентитет, празнични обичај, припадност цркви, личну духовност или поверење у Бога. Све то може да буде повезано, али није исто. Тридесет девет чланова вере полазе од уверења да хришћанска вера има одређен садржај: Бог је одређен Бог, Христос је одређена Личност, спасење је одређени Божји дар, Црква има одређено послање, а свете тајне имају одређено место у животу верних.

Зашто баш 39 чланова

Чланови су настали у енглеској Реформацији, али њихов домет није ограничен на енглеску историју. Они желе да покажу како се древно хришћанско исповедање — Тројица, оваплоћење, васкрсење, Символи вере — спаја са реформаторским нагласком на Светом

писму, благодати, оправдању вером и исправној употреби светих тајни. Зато су корисни као карта: не замењују Библију, али помажу да видимо како су различите библијске истине повезане.

Балкански изазов

Наш простор је обележен снажним историјским црквеним идентитетима. То има богатство, али и опасност: човек може знати „којој вери припада“, а да никада није систематски размишљао шта верује, зашто верује и како то мења његов живот. Овај приручник зато не пита најпре: „Ко су наши, а ко њихови?“ Пита: „Ко је Бог? Шта је учинио у Христу? Шта нам је обећао? Како изгледа верност њему?“

Како ћемо учити

Свака лекција има четири корака: прочитај библијске текстове; упознај садржај релевантних чланова; размотри како се тема јавља у нашем контексту; одговори конкретним кораком послушности. Циљ није да група само заврши књигу, него да књига помогне групи да живи веру коју исповеда.

За разговор и размишљање

1. Када кажеш „моја вера“, на шта најпре мислиш: породицу, традицију, Цркву, уверења или поверење у Христа?

2. Која је опасност вере без јасног садржаја? А која је опасност исправног учења без живе побожности?

3. Шта би желео/желела да се промени у твом разумевању вере током овог проучавања?

Практичан корак
Напиши у пет реченица шта за тебе значи бити хришћанин. Сачувај текст и врати му се после последње лекције.

Молитва
Господе, дај нам да истину коју исповедамо примимо са понизношћу, разумемо са мудрошћу и живимо у љубави. Обликуј

нашу заједницу по лику Христовом и учини нас верним сведоцима твога Јеванђеља. Амин.

Лекција 2: Један Бог — Отац, Син и Свети Дух

Чланови вере
Чланови 1 и 5

Библијски текстови за читање
5. Мојсијева 6,4; Матеј 28,19; Јован 1,1–18; 2. Коринћанима 13,13

Циљеви лекције

- Исповедити једног Бога у три Лица.
- Разумети зашто Тројица није споредна доктрина него средиште хришћанске вере.
- Повезати учење о Богу са молитвом, заједништвом и љубављу.

Бог није пројекција наших потреба

Први члан почиње не од човека, народа или Цркве, него од Бога. Он је „један живи и истинити Бог“, Творац и Одржитељ свега. То нас ослобађа од искушења да Бога претворимо у заштитни знак наше групе. Бог није власништво ниједног народа, културе или државе. Сваки народ стоји пред њим као створење пред Творцем.

Три Лица, једно Божанство

Отац, Син и Свети Дух нису три бога нити три маске једног Бога. Члан 1 говори о три Лица која су једносуштна, једнака у сили и вечности. Члан 5 исповеда Светога Духа као истинитог и вечног Бога који исходи од Оца и Сина. Језик је сажет јер штити две истине истовремено: Бог је један, а Отац, Син и Дух су стварно различити у личном односу.

Тројични живот и црквено заједништво

Ако је у самом Божјем животу савршено заједништво без брисања различитости, онда хришћанска заједница не мора да бира између јединства и различитости. То је посебно важно на Балкану, где разлике лако постају границе неповерења. Тројична вера не даје политички програм, али обликује хришћанску машту: различитост није сама по себи претња, а јединство не тражи униформност.

Молитва је тројична

Хришћанин приступа Оцу кроз Сина у Светом Духу. То значи да молитва није техника за добијање онога што желимо. Она је улазак у однос који је Бог сам отворио. Зато је познавање Тројице практична ствар: мења начин на који се молимо, славимо Бога и разумемо Цркву.

За разговор и размишљање

1. Која погрешна слика о Богу је најчешћа у твом окружењу?

2. Како вера у Тројицу исправља идеју да Бог припада „нашем народу“ више него другима?

3. Шта би се променило у молитви ако свесно мислиш на Оца, Сина и Светога Духа?

Практичан корак
Током седам дана започни молитву кратким тројичним обрасцем: „Оче, кроз Сина, у Светом Духу…“ и запиши шта примећујеш.

Молитва
Господе, дај нам да истину коју исповедамо примимо са понизношћу, разумемо са мудрошћу и живимо у љубави. Обликуј нашу заједницу по лику Христовом и учини нас верним сведоцима твога Јеванђеља. Амин.

Лекција 3: Исус Христос: истинити Бог и истинити човек

Чланови вере
Чланови 2, 3, 4, 15 и 31

Библијски текстови за читање
Филипљанима 2,5–11; Јеврејима 2,14–18; 1. Коринћанима 15,1–8; 1. Петрова 2,24

Циљеви лекције

- Разумети јединство Христове божанске и човечанске природе.
- Повезати крст, васкрсење и спасење.
- Видети зашто Христова једнократна жртва стоји у средишту хришћанске наде.

Један Христос, две природе

Члан 2 исповеда да је вечни Син примио истинску човечанску природу од Дјеве Марије и да су божанска и човечанска природа сједињене у једној Личности. Хришћанска вера не говори о Богу који само изгледа као човек, нити о човеку који је касније уздигнут у божанство. Она говори о једном Христу — истинитом Богу и истинитом човеку.

Страдање није привид

Христос је истински страдао, умро, био сахрањен и сишао у царство мртвих. Зато хришћанство не нуди Бога који посматра људску патњу из безбедне удаљености. У Христу Бог улази у дубину нашег смртног стања. За народе који носе породична сећања на ратове, губитке, прогонства и сиромаштво, ово није апстракција: распети Христос не

објашњава сваку трагедију, али показује да Бог није одсутан из људског страдања.

Васкрсење тела

Члан 4 наглашава телесно васкрсење. Хришћанска нада није бекство душе из материјалног света, већ Божја победа над смрћу. Тело, творевина и историја зато имају вредност. Брига за болесне, сиромашне, старе и рањиве није споредна „социјална“ тема; она произлази из вере у Бога који је узео тело и васкрсао тело.

Једна довршена жртва

Члан 31 наглашава да је Христова жртва на крсту једном за свагда довршена и довољна за грех. То чува савест од бескрајног покушаја да купи Божју наклоност. Покајање, молитва, пост, милостиња и богослужење имају своје место, али не допуњују недостатак у Христовом делу. Они су одговор на благодат, а не цена благодати.

За разговор и размишљање

1. Зашто је важно да Исус буде и истинити Бог и истинити човек?

2. Какву утеху доноси Христово стварно страдање људима који носе тешка сећања?

3. На које начине људи покушавају да „зараде“ Божју наклоност?

4. Како вера у довршено Христово дело мења покајање и богослужење?

Практичан корак
Разговарај са неким ко пролази кроз губитак или патњу. Не нуди брза објашњења; понуди присуство, молитву и наду распетог и васкрслог Христа.

Молитва
Господе, дај нам да истину коју исповедамо примимо са понизношћу, разумемо са мудрошћу и живимо у љубави. Обликуј

нашу заједницу по лику Христовом и учини нас верним сведоцима твога Јеванђеља. Амин.

Лекција 4: Свето писмо, предање и питање ауторитета

Чланови вере
Чланови 6, 7 и 8

Библијски текстови за читање
Псалам 119,105; Лука 24,25–27; 2. Тимотеју 3,14–17; Дела 17,10–12

Циљеви лекције

- Разумети шта значи довољност Светога писма за спасење.
- Разликовати Писмо, црквено предање и локални обичај.
- Видети место древних Символа вере у библијски утемељеној вери.

Довољност не значи да Библија говори о свему

Члан 6 не тврди да Свето писмо садржи упутство за сваки технички, политички или културни проблем. Тврди да оно садржи све што је неопходно за спасење и да се ништа што се не може читати или доказати из Писма не сме наметнути као неопходан члан вере. То је граница црквене власти над савешћу.

Предање није непријатељ

Чланови не позивају на историјску амнезију. Члан 8 изричито прихвата Никејски, Атанасијев и Апостолски Символ вере зато што се њихов садржај може потврдити Писмом. Добро предање је сведок који нас учи да читамо Библију са Црквом кроз векове. Проблем настаје када се људски обичај подигне на ниво Божје заповести.

Балкан: „Тако се код нас ради“

У нашем региону верски живот је богат обичајима: породичне славе, празнични ритуали, локалне песме, постови, ходочашћа, начини облачења и понашања. Неки обичаји могу бити дубоко корисни, неки неутрални, а неки замагљују Јеванђеље. Питање није: „Да ли је старо?“ него: „Да ли је у складу са Речју Божјом и да ли изграђује веру?“

Стари и Нови завет

Члан 7 одбацује идеју да су Стари и Нови завет супротстављене религије. И у једном и у другом вечни живот се нуди кроз Христа. Морална озбиљност Божјег закона остаје важна, али хришћани нису под обредним и грађанским прописима древног Израила као под непосредним законом своје државе.

За разговор и размишљање

1. Која је разлика између „Библија је довољна за спасење“ и „Библија одговара на свако питање“?

2. Који локални црквени обичај ти помаже у вери? Који може постати терет савести?

3. Зашто су Симболи вере корисни ако већ имамо Свето писмо?

Практичан корак
Изабери један верски обичај који ти је важан. Запиши шта у њему јасно служи Јеванђељу, шта је културно, а шта би могло да захтева преиспитивање.

Молитва
Господе, дај нам да истину коју исповедамо примимо са понизношћу, разумемо са мудрошћу и живимо у љубави. Обликуј нашу заједницу по лику Христовом и учини нас верним сведоцима твога Јеванђеља. Амин.

Лекција 5: Шта није у реду са човеком? Грех, слобода и благодат

Чланови вере
Чланови 9 и 10

Библијски текстови за читање
Постање 3; Римљанима 3,9–24; 7,14–25; Ефесцима 2,1–10

Циљеви лекције

- Разумети дубину греха као стање, а не само низ погрешних поступака.
- Разумети ограничење људске воље после пада.
- Видети благодат као Божју иницијативу која нас буди и оспособљава.

Више од лоших навика

Члан 9 говори о прародитељском греху као о искварености човекове природе. То значи да проблем није само у томе што понекад бирамо лоше, него и у томе што су наше жеље, процене и односи већ искривљени. Зато образовање, закон и добра намера могу много да помогну друштву, али не могу сами да створе ново срце.

Колективна невиност као искушење

Балканске приче о прошлости често су грађене тако да је „наша страна“ углавном жртва, а „њихова страна“ углавном крива. Хришћанско учење о греху разбија мит о потпуно невиној групи. Оно не изједначава све историјске кривице, нити брише чињенице; али нас спречава да сопствену заједницу поставимо изван моралног суда Божјег.

Слободна воља и Божја благодат

Члан 10 каже да човек после пада не може сопственом природном снагом да се припреми за веру и да чини дела угодна Богу без претходеће и пратеће благодати. То није изговор за пасивност. Напротив, наглашава да је и наша способност да се окренемо Богу дар.

Понизност која ослобађа

Ако је благодат прва, нема места духовној надмености. Хришћанин не може рећи: „Ја сам бољи јер сам из праве породице, народа или црквене традиције.“ Може само рећи: „Примио сам милост.“ Управо зато може искрено да призна грех без уништења сопственог достојанства.

За разговор и размишљање

1. Шта се губи ако грех сведемо само на појединачне лоше поступке?

2. Како учење о греху помаже да трезвеније говоримо о „нашима“ и „њиховима“?

3. Зашто Божја иницијатива у благодати води понизности, а не пасивности?

Практичан корак
У молитви исповеди један лични грех и један образац понашања своје шире заједнице који обично оправдаваш. Тражи благодат за конкретну промену.

Молитва
Господе, дај нам да истину коју исповедамо примимо са понизношћу, разумемо са мудрошћу и живимо у љубави. Обликуј нашу заједницу по лику Христовом и учини нас верним сведоцима твога Јеванђеља. Амин.

Лекција 6: Оправдање вером и добра дела

Чланови вере
Чланови 11, 12, 13 и 14

Библијски текстови за читање
Римљанима 3,21–28; Галатима 2,15–21; Јаков 2,14–26; Ефесцима 2,8–10

Циљеви лекције

- Разликовати основу спасења од плодова спасења.
- Разумети израз „оправдање вером“.
- Одбацити и духовну самоправедност и безбрижност према добрим делима.

Праведни због Христа

Члан 11 каже да се пред Богом сматрамо праведнима једино због заслуге Исуса Христа, кроз веру, а не због сопствених дела или заслуга. Оправдање је Божји суд милости над грешником који се узда у Христа. Оно није тврдња да наша дела нису важна; тврдња је да наша дела нису темељ на којем Бог прихвата грешника.

Плод, не цена

Члан 12 одмах штити од погрешног закључка: добра дела су нужни плод живе вере. Ако вера никада не рађа милосрђе, истину, верност, праштање и праведност, онда морамо питати каква је то вера. Дела не купују спасење, али спасавајућа вера није бесплодна.

Религијска трговина

На Балкану се вера понекад доживљава трансакционо: „Учинићу нешто за Бога да би Бог учинио нешто за мене.“ Може се радити о прилогу, посту, обећању, ритуалу или добром делу. Чланови 13 и 14 одбацују идеју да можемо створити заслугу којом Бога стављамо у дуг према нама. Бог није трговац благодаћу.

Добра дела као јавни сведок

Када се оправдање вером правилно разуме, оно не производи равнодушност према друштву. Напротив, ослобађа човека да служи ближњем без потребе да тиме гради сопствени духовни статус. Милостиња, брига за избеглице, поштење на послу, заштита слабих и верност породици постају плод захвалности.

За разговор и размишљање

1. Како би својим речима објаснио/објаснила оправдање вером?

2. Која је разлика између добрих дела као „цене“ и као „плода“ спасења?

3. Где у свом окружењу видиш религијску логику „ја Богу — Бог мени“?

Практичан корак
Учини једно добро дело ове недеље тако да нико не зна да си га ти учинио/учинила. Нека то буде вежба служења без духовног капитала.

Молитва
Господе, дај нам да истину коју исповедамо примимо са понизношћу, разумемо са мудрошћу и живимо у љубави. Обликуј нашу заједницу по лику Христовом и учини нас верним сведоцима твога Јеванђеља. Амин.

Лекција 7: Пад, покајање и сигурност у Божјој милости

Чланови вере
Чланови 16 и 17

Библијски текстови за читање
Лука 15,11–32; Јован 10,27–30; Римљанима 8,28–39; 1. Јованова 1,8–2,2

Циљеви лекције

- Разумети да хришћанин може озбиљно пасти, али да пут покајања остаје отворен.
- Приступити теми предодређења као извору утехе, а не спекулације.
- Разликовати сигурност у Божју милост од духовне самоуверености.

После крштења и даље нам је потребно покајање

Члан 16 одбацује и перфекционизам и очајање. Крштени верник може пасти у грех; ипак, истинско покајање и опроштење нису затворени. То је пасторално важна истина у срединама где срам често држи људе далеко од Цркве: пад није нешто што треба умањити, али није ни последња реч.

Предодређење као утеха

Члан 17 је пажљиво написан. Он говори о Божјој вечној намери спасења у Христу, али одмах упозорава да радознала и недуховна спекулација о предодређењу може одвести или у очајање или у немаран живот. Питање није: „Могу ли завирити у скривени Божји

савет?“ него: „Да ли верујем Божјим обећањима објављеним у Христу?“

Култура срама и Јеванђеље

У многим балканским породицама „шта ће људи рећи“ има огромну моћ. Срам може бити јачи од истине: грех се скрива да би се заштитило име породице или заједнице. Јеванђеље нуди другачији пут. Хришћанин сме да призна истину зато што његов идентитет не почива на савршеној слици о себи, него на Божјој милости у Христу.

Сигурност која производи верност

Божја милост не говори: „Није важно како живиш.“ Она говори: „Твој живот више не мора да буде вођен страхом да ћеш својим слабостима поништити Божју верност.“ Таква сигурност даје снагу за покајање, дисциплину и истрајност.

За разговор и размишљање

1. Зашто људи после озбиљног греха често престају да долазе у цркву?

2. Како се разликују покајање и стид који само жели да сакрије проблем?

3. Зашто Члан 17 упозорава на спекулацију о предодређењу?

Практичан корак
Ако постоји грех који дуго скриваш, разговарај са зрелим и поузданим пастиром или хришћанином. Циљ није јавно излагање, него истина, молитва и пут обнове.

Молитва
Господе, дај нам да истину коју исповедамо примимо са понизношћу, разумемо са мудрошћу и живимо у љубави. Обликуј нашу заједницу по лику Христовом и учини нас верним сведоцима твога Јеванђеља. Амин.

Лекција 8: Христос у религијски разноликом друштву

Чланови вере
Члан 18

Библијски текстови за читање
Јован 14,6; Дела 4,8–12; 1. Тимотеју 2,1–6; 1. Петрова 3,15–16

Циљеви лекције

- Разумети христоцентричну тврдњу Члана 18.
- Учити како се јасно сведочи без презира према другима.
- Разликовати верску увереност од друштвене непријатељскости.

Јединственост Христа

Члан 18 изричито одбацује мисао да се спасење стиче напросто искреним следовањем било којој религији или животном правилу. Његова позитивна тврдња је да Свето писмо упућује на Исуса Христа као јединог Спаситеља. То је снажна и захтевна тврдња.

Уверење без непријатељства

На Балкану религијска припадност често се преклапа са етничким идентитетом. Зато реченица о верској истини може бити чујена као реченица о вредности читавог народа. Хришћанин мора да прави јасну разлику: сведочити да је Христос Господ није дозвола да понижавамо муслимане, православне, католике, Јевреје, атеисте или било кога другог.

Сведочење и слобода савести

Вера која се шири присилом противречи самом карактеру Јеванђеља. Хришћанско сведочење укључује разлог за наду, кротост и поштовање. Можемо бити потпуно уверени у истину коју

исповедамо и истовремено бранити право другог човека да нас не прихвати.

Мисија као гостопримство и истина

У региону где верска расправа лако буди старе страхове, један од најснажнијих облика сведочења јесте живот заједнице у којој странац бива примљен, сиромах уважен, противник не демонизован, а истина о Христу не сакривена.

За разговор и размишљање

1. Како би објаснио јединственост Христа без омаловажавања других религија?

2. Када верска увереност постаје трибализам?

3. Како хришћани могу истовремено сведочити и бранити слободу савести других?

Практичан корак
Позови на кафу или оброк особу другачије верске или нерелигијске позадине. Постави више питања него што дајеш одговора; ако се отвори простор, сведочи о Христу мирно и јасно.

Молитва
Господе, дај нам да истину коју исповедамо примимо са понизношћу, разумемо са мудрошћу и живимо у љубави. Обликуј нашу заједницу по лику Христовом и учини нас верним сведоцима твога Јеванђеља. Амин.

Лекција 9: Шта је Црква — и коме припада?

Чланови вере
Чланови 19, 20 и 21

Библијски текстови за читање
Дела 2,42–47; Ефесцима 2,11–22; 4,1–16; 1. Тимотеју 3,14–15

Циљеви лекције

- Разумети Цркву као заједницу верних око Речи и светих тајни.
- Разумети стварни, али ограничени ауторитет Цркве.
- Неговати понизност у погледу црквене погрешивости.

Реч и свете тајне

Члан 19 описује видљиву Цркву као заједницу верних у којој се чисто проповеда Реч Божја и правилно служе свете тајне. Ово је користан противотров идеји да је Црква пре свега зграда, етничко удружење или културна институција. Црква постоји тамо где Христос окупља свој народ око Јеванђеља и својих дарова.

Црква има ауторитет

Члан 20 не заступа индивидуализам. Црква има власт да уређује богослужење и да одлучује у спорним питањима вере. Али та власт није неограничена: не сме заповедити ништа противно писаној Речи Божјој, нити захтевати као неопходно за спасење оно што Писмо не захтева.

Црква може погрешити

Чланови 19 и 21 отворено кажу да су историјске цркве и сабори могли погрешити. То није позив на презир према историјској Цркви, већ на понизност. Институције, вође и већине нису непогрешиве. На

Балкану, где верске институције често носе огроман симболички ауторитет, ова истина је посебно важна.

Црква није власништво народа

Хришћанска заједница може бити дубоко укорењена у језик и културу народа, а да ипак не постане духовни одсек нације. Крштење ствара припадност Телу Христовом која је дубља од етничког порекла. Када национална лојалност тражи да погазимо Христову заповест, хришћанска лојалност има првенство.

За разговор и размишљање

1. Која је разлика између Цркве и националне културне институције?

2. Зашто је добро да Црква има стварни ауторитет? Зашто тај ауторитет мора имати границе?

3. Како се може неговати љубав према свом народу без претварања народа у идола?

Практичан корак
Направи списак онога по чему твоја локална заједница препознаје „добру цркву“. Упореди списак са Чланом 19.

Молитва
Господе, дај нам да истину коју исповедамо примимо са понизношћу, разумемо са мудрошћу и живимо у љубави. Обликуј нашу заједницу по лику Христовом и учини нас верним сведоцима твога Јеванђеља. Амин.

Лекција 10: Побожност, иконе, светитељи и савест

Чланови вере
Члан 22

Библијски текстови за читање
Излазак 20,1–6; Јован 4,21–24; 1. Тимотеју 2,5; Јеврејима 12,1–2

Циљеви лекције

- Разумети шта Члан 22 историјски одбацује.
- Разликовати Христово посредништво од културног и историјског сећања на свете.
- Научити да се о осетљивим међуцрквеним разликама говори истинито и без карикатуре.

Текст је полемички и треба га читати поштено

Члан 22 настао је у реформацијском спору са касносредњовековним западним праксама и изричито одбацује учења о чистилишту, опростима, поштовању реликвија и призивању светитеља као учења без довољне основе у Писму. Савремени читалац треба да чује снагу те тврдње без ублажавања, али и без претварања сложених православних и римокатоличких традиција у карикатуру.

Један Посредник

Теолошко средиште је довољност Христовог посредништва. Верник не мора да тражи додатног спаситеља поред Христа. У Христу има непосредан приступ Оцу. То не значи да су историјско сећање, примери верних или захвалност за сведоке прошлости бескорисни; значи да савест не сме бити везана праксама које се постављају као неопходне за приступ Божјој милости.

Балкански разговор без увреде

За многе људе у нашем региону иконе, светитељи и молитвени обичаји нису споредне теме, него део породичног и националног наслеђа. Ако о њима говоримо грубо, људи неће чути библијски аргумент него презир према њиховој породици. Зато верност сопственом уверењу захтева и језик поштовања: најпре разумети како друга страна сама објашњава своју праксу, а затим јасно изложити зашто се ми држимо другачије праксе.

Савест под Христом

Коначни циљ није да победимо у расправи, него да савест буде слободна да се ослони на Христа. Тамо где је човек уверен да без неког додатног обреда Бог не може да му опрости, Члан 22 позива да се поново чује Јеванђеље о довољности Христове милости.

За разговор и размишљање

1. Шта је позитивна теолошка брига иза Члана 22?

2. Како можеш изнети неслагање са другом црквеном традицијом без исмевања?

3. Која пракса у твом животу ризикује да постане нешто на шта се ослањаш више него на Христа?

Практичан корак
Вежбај да у две минуте објасниш своје уверење о Христовом јединственом посредништву без помињања „погрешака других“. Почни од позитивног Јеванђеља.

Молитва
Господе, дај нам да истину коју исповедамо примимо са понизношћу, разумемо са мудрошћу и живимо у љубави. Обликуј нашу заједницу по лику Христовом и учини нас верним сведоцима твога Јеванђеља. Амин.

Лекција 11: Позив, служба и одговорност црквених вођа

Чланови вере
Чланови 23, 26 и 36

Библијски текстови за читање
Дела 6,1–7; 13,1–3; 1. Тимотеју 3,1–13; 5,19–22; Титу 1,5–9

Циљеви лекције

- Разумети зашто се јавна служба не преузима самовласно.
- Разликовати Христову верност од моралне вредности служитеља.
- Неговати и поштовање службе и одговорност вођа.

Нико не шаље сам себе

Члан 23 наглашава да јавна служба проповедања и светих тајни припада онима који су законито позвани и послани. Хришћанска служба није лични бренд. Позив треба да буде препознат у Цркви, а служитељ постављен у оквиру поретка који је већи од њега.

Историјски поредак

Члан 36 брани поредак посвећења епископа и рукоположења презвитера и ђакона у историјској енглеској Цркви. За савремену заједницу важан принцип је континуитет и јавност службе: рукоположење није приватни духовни чин, него црквено препознавање позива и одговорности.

Шта ако је служитељ недостојан?

Члан 26 прави две важне тврдње. Прво, недостојност служитеља не поништава Христово обећање у Речи и светим тајнама. Друго, то ни

најмање не значи да злостављање, корупција или морални преступ треба да се игноришу. Зли служитељи треба да буду испитани и, када су криви, разрешени.

Балкан: ауторитет без култа личности

У малим заједницама вођа лако постане незаменљив. Породичне везе, политички контакти и лична харизма могу отежати одговорност. Чланови нуде здравији модел: служба има стварни ауторитет, али вођа није изнад дисциплине. Христос је глава Цркве; служитељ је повереник, не власник.

За разговор и размишљање

1. Зашто је опасно када неко сам себи да духовни ауторитет?

2. Како истовремено чувати поверење у Божје дарове и тражити одговорност недостојних вођа?

3. Који механизми одговорности су потребни локалној црквеној заједници?

Практичан корак
Ако имаш одговорност у цркви, запиши коме стварно одговараш и ко има право да ти постави тешко питање. Ако немаш, моли се конкретно за своје служитеље.

Молитва
Господе, дај нам да истину коју исповедамо примимо са понизношћу, разумемо са мудрошћу и живимо у љубави. Обликуј нашу заједницу по лику Христовом и учини нас верним сведоцима твога Јеванђеља. Амин.

Лекција 12: Богослужење на језику народа и слобода облика

Чланови вере
Чланови 24, 34 и 35

Библијски текстови за читање
1. Коринћанима 14,6–19.26–33; Колошанима 3,16–17; Откривење 7,9–12

Циљеви лекције

- Разумети зашто богослужење треба да буде разумљиво.
- Разликовати непроменљиву истину од променљивих облика.
- Размишљати о инкултурацији без губитка црквеног идентитета.

Народ треба да разуме

Члан 24 је изненађујуће практичан: јавна молитва и свете тајне не треба да се служе на језику који народ не разуме. Богослужење није представа коју свештени стручњаци изводе пред пасивном публиком. Народ је позван да чује, разуме, одговори и учествује.

Облици могу да се мењају

Члан 34 каже да обичаји и облици богослужења не морају бити исти свуда. Могу се мењати према различитим народима, временима и навикама, све док ништа није противно Речи Божјој и све служи изграђивању. То даје снажну основу за истински локалну цркву.

Ни увозна копија ни етно-фолклор

За англикански облик заједнице на Балкану ово је кључно. Не морамо да копирамо енглеску културу да бисмо чували англикански етос. Истовремено, „локално“ не значи да богослужење постане

национални фолклор. Језик, музика и гестови могу бити домаћи, док структура остаје усредсређена на Реч, молитву, исповедање вере, Крштење и Господњу вечеру.

Поучавање као део богослужења

Члан 35 наглашава потребу здравог и разумљивог поучавања народа. Данас не морамо дословно читати исте историјске беседе, али принцип остаје: Црква није само место ритуала него школа хришћанског живота.

За разговор и размишљање

1. Шта у твом искуству богослужења људи често раде а не разумеју?

2. Шта би заиста локално, а не страно, англиканско богослужење могло да изгледа на Балкану?

3. Који елементи морају остати стабилни без обзира на стил?

Практичан корак
Прегледај једно цело богослужење своје заједнице и означи сваки део који просечном новом посетиоцу не би био јасан. Напиши како би се могао кратко објаснити.

Молитва
Господе, дај нам да истину коју исповедамо примимо са понизношћу, разумемо са мудрошћу и живимо у љубави. Обликуј нашу заједницу по лику Христовом и учини нас верним сведоцима твога Јеванђеља. Амин.

Лекција 13: Знаци благодати: шта су свете тајне?

Чланови вере
Чланови 25 и 26

Библијски текстови за читање
Матеј 28,18–20; Лука 22,14–20; 1. Коринћанима 10,16–17; 11,23–29

Циљеви лекције

- Разумети свете тајне као делотворне знаке Божје благодати.
- Разумети посебно место Крштења и Господње вечере.
- Одбацити и магијско и чисто симболичко схватање.

Више од значке

Члан 25 каже да свете тајне нису само ознаке припадности него „поуздана сведочанства и делотворни знаци“ Божје благодати. Бог кроз видљиве знаке укрепљује веру. То је важно у културама где је религија често веома телесна и обредна: Чланови не одбацују обредност, него је везују за Христово установљење и веру.

Крштење и Господња вечера

Две јеванђелске свете тајне имају посебно место јер их је сам Христос установио са видљивим знаком. Остали црквени чинови — рукоположење, брак, покајна дисциплина и други — могу бити важни и свети, али Чланови их не стављају у исти ред са Крштењем и Господњом вечером.

Ни магија ни празан симбол

Магијско схватање каже: ако је обред правилно изведен, он делује механички без обзира на веру и живот. Чисто симболичко схватање каже: обред само подсећа на нешто што је иначе одсутно. Чланови

иду средњим путем: Христос заиста даје оно што обећава, а дар се прима вером.

Благодат не зависи од харизме свештеника

Члан 26 чува верника од духовне талачке позиције. Ако је служитељ морално слаб, то не значи да је Христос престао да буде веран. Истовремено, недостојан служитељ мора бити под дисциплином. Божја верност и црквена одговорност иду заједно.

За разговор и размишљање

1. Која је разлика између „делотворног знака“ и магијског обреда?

2. Зашто је важно да Крштење и Господња вечера буду централни у животу Цркве?

3. Како Члан 26 штити и вернике и интегритет службе?

Практичан корак
Следећи пут када присуствујеш Крштењу или Господњој вечери, обрати пажњу на видљиви знак, Христово обећање и одговор вере. Запиши шта си раније превиђао/превиђала.

Молитва
Господе, дај нам да истину коју исповедамо примимо са понизношћу, разумемо са мудрошћу и живимо у љубави. Обликуј нашу заједницу по лику Христовом и учини нас верним сведоцима твога Јеванђеља. Амин.

Лекција 14: Крштење: идентитет дубљи од порекла

Чланови вере
Члан 27

Библијски текстови за читање
Римљанима 6,1–11; Галатима 3,26–29; Колошанима 2,11–14; Титу 3,4–7

Циљеви лекције

- Разумети Крштење као знак препорођења и увођења у Цркву.
- Повезати крштењски идентитет са припадношћу Христу.
- Размишљати о крштењу деце без свођења на културни ритуал.

Крштење говори ко смо

Члан 27 описује Крштење као знак препорођења, опроштења и усиновљења, којим се верни уграђују у Цркву. Крштење није само породични догађај нити обред „да се нешто не деси“. Оно јавним и видљивим језиком ставља Божје обећање пред нас.

Крштење и етничка припадност

У балканској историји питање „које си вере?“ често је функционисало као питање „ком народу припадаш?“. Крштење преокреће редослед: примарни идентитет хришћанина није да је припадник неког народа који затим има и религију, него да припада Христу и његовом Телу. Национални идентитет може бити дар, али није сакрамент.

Крштење деце

Члан изричито задржава крштење мале деце. То позива заједницу да не третира крштење детета као завршену обавезу, него као почетак дугог пута хришћанског васпитања. Родитељи и Црква преузимају одговорност да дете науче вери чији је знак примило.

Живети из крштења

Сетити се крштења значи одрећи се живота у којем нас последњу реч о нама имају порекло, успех, политичка страна, породично име или прошлост. Последњу реч има Христово обећање.

За разговор и размишљање

1. На који начин се на Балкану крштење понекад своди на етнички или породични знак?

2. Шта значи да је крштењски идентитет дубљи од националног?

3. Какву одговорност заједница има према крштеној деци?

Практичан корак
Ако знаш датум свог крштења, забележи га. Ако не знаш, распитај се. На тај дан сваке године захвали Богу за обећање Јеванђеља и обнови крштењске завете.

Молитва
Господе, дај нам да истину коју исповедамо примимо са понизношћу, разумемо са мудрошћу и живимо у љубави. Обликуј нашу заједницу по лику Христовом и учини нас верним сведоцима твога Јеванђеља. Амин.

Лекција 15: Господња вечера: заједништво са Христом и једни са другима

Чланови вере
Чланови 28, 29 и 30

Библијски текстови за читање
Јован 6,35–58; 1. Коринћанима 10,14–22; 11,17–34

Циљеви лекције

- Разумети Господњу вечеру као свету тајну нашег искупљења.
- Разумети духовно примање Христовог Тела вером.
- Повезати евхаристијско заједништво са помирењем међу људима.

Не само знак међусобне љубави

Члан 28 почиње негацијом: Господња вечера није само знак да се хришћани воле. Она је света тајна нашег искупљења Христовом смрћу. Хлеб и чаша су стварно заједничарење у Христу за оне који их примају вером.

Духовно не значи нестварно

Члан одбацује транссупстанцијацију, али не своди Вечеру на ментално сећање. Христово Тело се прима „небески и духовно“, а средство је вера. У библијском језику духовно не значи измишљено; значи дело Светога Духа којим нас Христос заиста храни својим обећањем.

Недостојно примање

Члан 29 наглашава да физичко учешће без живе вере не доноси аутоматски заједништво са Христом. Павлова упозорења Коринћанима показују да Вечера тражи самоиспитивање, веру и распознавање Тела.

Чаша за сав народ

Члан 30 инсистира да и хлеб и чаша припадају целом хришћанском народу. То је снажна слика једнакости пред Христовим даром. За Трпезом не постоје први и други разред верника.

Балканска трпеза помирења

Наши народи знају снагу заједничке трпезе. Управо зато је Господња трпеза изазов: не можемо примати један хлеб, а истовремено неговати презир према брату или сестри због етничког имена. Евхаристијско јединство не брише историјске истине, али захтева да мржња не буде наша духовна храна.

За разговор и размишљање

1. Шта Члан 28 тврди позитивно о Господњој вечери?

2. Зашто „духовно примање“ не значи пуки симболизам?

3. Како заједничка Чаша доводи у питање етничку или класну надменост?

Практичан корак
Пре следеће Господње вечере помири се, колико до тебе стоји, са особом према којој носиш огорчење.

Молитва
Господе, дај нам да истину коју исповедамо примимо са понизношћу, разумемо са мудрошћу и живимо у љубави. Обликуј нашу заједницу по лику Христовом и учини нас верним сведоцима твога Јеванђеља. Амин.

Лекција 16: Брак, породица и живот служитеља

Чланови вере
Члан 32

Библијски текстови за читање
Постање 2,18–25; 1. Коринћанима 7,1–9.32–35; Ефесцима 5,21–33; 1. Тимотеју 3,1–5

Циљеви лекције

- Разумети слободу рукоположених служитеља да ступе у брак.
- Сагледати брак као позив ка побожности, а не само друштвену норму.
- Преиспитати породичне идеале који могу постати идол.

Брак служитеља

Члан 32 изричито каже да епископима, презвитерима и ђаконима Бог није заповедио обавезан целибат. Они могу ступити у брак када процене да ће то допринети побожном животу. Ово поставља породични живот служитеља у простор хришћанске слободе, а не духовне инфериорности.

Породица је дар, али није бог

На Балкану породица често има веома високу вредност — и то може бити велико добро. Али породична лојалност постаје проблем када од нас тражи да прикријемо зло, наставимо осветy, контролишемо одраслу децу или презремо људе који нису у браку. Христос не уништава породицу; он је ставља под своје господство.

Служитељ није мање духован зато што има породицу

Брак црквеног служитеља не треба романтизовати. Он носи сопствене притиске: јавна очекивања, недостатак приватности, финансијске тешкоће и искушење да породица постане продужетак службе. Заједница треба да чува границе и здравље породице својих служитеља.

И неожењени припадају пуноћи Цркве

Иако Члан 32 говори о праву на брак, Нови завет такође високо цени неожењени живот. Црква не сме да створи културу у којој је брачни статус мера зрелости или вредности. Наш пуни идентитет је у Христу.

За разговор и размишљање

1. Која су добра, а која нездрава очекивања балканске културе од породице?

2. Како црква може да подржи породицу свог служитеља без упадања у приватност?

3. Како можемо боље укључити самце, удовце и разведене у пун живот заједнице?

Практичан корак
Уради једну ствар која растерећује породицу неког црквеног служитеља или показује пуну припадност неком самцу у заједници.

Молитва
Господе, дај нам да истину коју исповедамо примимо са понизношћу, разумемо са мудрошћу и живимо у љубави. Обликуј нашу заједницу по лику Христовом и учини нас верним сведоцима твога Јеванђеља. Амин.

Лекција 17: Дисциплина, истина и пут помирења

Чланови вере
Члан 33

Библијски текстови за читање
Матеј 18,15–20; 1. Коринћанима 5; 2. Коринћанима 2,5–11; Галатима 6,1–2

Циљеви лекције

- Разумети црквену дисциплину као пасторалну одговорност.
- Разликовати опроштење, помирење и обнову поверења.
- Применити јеванђелски приступ сукобу у култури дугог памћења.

Зашто дисциплина постоји

Члан 33 претпоставља да постоје ситуације у којима Црква мора јавно да искључи некога из заједништва. То звучи строго, али циљ новозаветне дисциплине није освета. Циљ је истина о греху, заштита заједнице и, где је могуће, покајање и обнова.

Опроштење није порицање

Балканске заједнице често осцилирају између две крајности: или „заборави све ради мира“, или „никада не заборави јер бисмо издали жртве“. Јеванђеље не тражи лажни заборав. Опроштење не назива зло добрим. Оно одустаје од личне освете и предаје суд Богу, док истина и праведност остају важне.

Помирење тражи истину

Обнова односа обично тражи покајање, признање и промену. Поверење се не враћа једном реченицом. Члан 33 говори о јавном покајању и поновном примању у заједницу од надлежног ауторитета. То показује да хришћанско помирење има облик и одговорност.

Од породичне свађе до националног сећања

Принципи се могу применити на више нивоа без поједностављивања. У породици: говорити директно, не преко трећих лица. У Цркви: истражити оптужбе праведно. У друштву: неговати истину о жртвама без колективне мржње. Хришћанска заједница треба да постане место где се памћење чисти од освете, а не од истине.

За разговор и размишљање

1. Која је разлика између опроштења и обновљеног поверења?

2. Зашто дисциплина мора имати и циљ обнове, а не само казне?

3. Како говорити о ратним или породичним ранама тако да истина остане, а мржња не влада?

Практичан корак
Изабери један нерешени сукоб. Уместо да о особи говориш другима, учини један корак у складу са Матејем 18 — директно, мирно и истинито.

Молитва
Господе, дај нам да истину коју исповедамо примимо са понизношћу, разумемо са мудрошћу и живимо у љубави. Обликуј нашу заједницу по лику Христовом и учини нас верним сведоцима твога Јеванђеља. Амин.

Лекција 18: Црква, држава, имовина и јавна верност

Чланови вере
Чланови 37, 38 и 39

Библијски текстови за читање
Римљанима 13,1–7; Дела 5,27–32; 1. Тимотеју 2,1–4; Јаков 5,1–6.12

Циљеви лекције

- Разликовати црквену и грађанску власт.
- Размишљати о патриотизму, државној лојалности и границама послушности.
- Разумети хришћанску одговорност за имовину, сиромашне и истинит говор.

Историјски контекст Члана 37

Члан 37 говори из конкретног енглеског политичког контекста и тврди врховну грађанску власт суверена у земљи, без стране јурисдикције. За наше проучавање најважнији принцип није копирање енглеског уставног поретка, него разликовање: грађански владар има стварну власт у јавном поретку, али не добија службу Речи и светих тајни.

Ни теократија ни приватна вера

Држава није Црква, а Црква није држава. Ипак, хришћанска вера има јавне последице. Верник треба да поштује закониту власт, моли се за њу и доприноси општем добру. Када власт тражи оно што је противно Божјој вољи, апостолски принцип остаје: „Богу се треба покоравати више него људима.“

Патриотизам без идолатрије

Љубав према земљи, језику и култури може бити добра. Национализам постаје духовни проблем када народу приписујемо невиност, месијанску улогу или морално право које не бисмо признали другима. Христос не тражи да престанемо да волимо своје; тражи да никада не волимо своје тако што ћемо престати да волимо ближњег.

Рат и сила

Члан 37 историјски допушта хришћанима да по заповести државе носе оружје и служе у рату. Сам члан не развија потпуну етику рата и мира. Зато савремена примена мора бити опрезна: хришћани су позвани да озбиљно испитују праведност употребе силе, штите невине и одбацују мржњу према читавим народима, чак и када постоји легитимна одбрана.

Имовина и великодушност

Члан 38 брани стварно приватно власништво, али одмах додаје дужност великодушности према сиромашнима. Хришћанско власништво није апсолутно „моје па нико нема шта да пита“. Оно је управљање даром који треба да служи и добру ближњег. У региону великих економских разлика, одласка младих и несигурних старих, ово је врло конкретан позив.

Истина у јавном говору

Члан 39 забрањује испразно и непромишљено заклињање, али допушта закониту заклетву када се тражи у правди и истини. Шири принцип је драгоцен у добу пропаганде и друштвених мрежа: хришћанин не сме да шири „нашу“ лаж само зато што служи „нашој“ страни. Истина је чин љубави.

За разговор и размишљање

1. Где су границе хришћанске послушности држави?

2. Како разликујеш здрав патриотизам од идолатријског национализма?

3. Шта Члан 38 тражи од човека који легално поседује много?

4. Како можеш проверити да ли својим јавним говором служиш истини или племенској лојалности?

Практичан корак
Ове недеље уради три ствари: помоли се именом за јавне власти; издвоји конкретан износ или време за особу у потреби; пре него што поделиш политичку или историјску тврдњу на мрежама, провери извор.

Молитва
Господе, дај нам да истину коју исповедамо примимо са понизношћу, разумемо са мудрошћу и живимо у љубави. Обликуј нашу заједницу по лику Христовом и учини нас верним сведоцима твога Јеванђеља. Амин.

Додатак А: Мапа свих 39 чланова по лекцијама

Члан	Тема	Лекција
1	Вера у Свету Тројицу	2
2	Реч, или Син Божји, који је истински постао човек	3
3	Христов силазак у царство мртвих	3
4	Христово васкрсење	3
5	Свети Дух	2
6	Довољност Светога писма за спасење	4
7	Стари завет	4
8	Три Символа вере	4
9	Прародитељски, или наследни грех	5
10	Слободна воља	5
11	Оправдање човека	6
12	Добра дела	6
13	Дела пре оправдања	6
14	Дела изнад дужности	6
15	Само је Христос без греха	3
16	Грех после крштења	7
17	Предодређење и избор	7
18	Спасење се стиче само именом Христовим	8
19	Црква	9
20	Ауторитет Цркве	9
21	Ауторитет општих сабора	9
22	Чистилиште	10
23	Служење у црквеној заједници	11
24	Говор на језику који народ разуме	12
25	Свете тајне	13
26	Недостојност служитеља и свете тајне	11 и 13
27	Крштење	14

28	Господња вечера	15
29	Зли који учествују у Господњој вечери	15
30	Причешћивање под оба вида	15
31	Једна Христова жртва, довршена на Крсту	3
32	Брак свештенослужитеља	16
33	Изопштени из Цркве	17
34	Црквени обичаји	12
35	Беседе	12
36	Посвећење епископа и рукоположење служитеља	11
37	Држава и њени представници	18
38	Имовина хришћана није заједничка свима	18
39	Заклетва хришћанина	18

Додатак Б: Предлог плана од 18 недеља

Предложени ритам подразумева један сусрет недељно. Ако група жели више времена за разговор, сваку лекцију можете поделити на два сусрета. Добро је да учесници пре сусрета прочитају библијске текстове и пуни текст одговарајућих чланова вере.

1. Недеља 1: Зашто нам је уопште потребно исповедање вере? — Увод; свих 39 чланова као целина

2. Недеља 2: Један Бог — Отац, Син и Свети Дух — Чланови 1 и 5

3. Недеља 3: Исус Христос: истинити Бог и истинити човек — Чланови 2, 3, 4, 15 и 31

4. Недеља 4: Свето писмо, предање и питање ауторитета — Чланови 6, 7 и 8

5. Недеља 5: Шта није у реду са човеком? Грех, слобода и благодат — Чланови 9 и 10

6. Недеља 6: Оправдање вером и добра дела — Чланови 11, 12, 13 и 14

7. Недеља 7: Пад, покајање и сигурност у Божјој милости — Чланови 16 и 17

8. Недеља 8: Христос у религијски разноликом друштву — Члан 18

9. Недеља 9: Шта је Црква — и коме припада? — Чланови 19, 20 и 21

10. Недеља 10: Побожност, иконе, светитељи и савест — Члан 22

11. Недеља 11: Позив, служба и одговорност црквених вођа — Чланови 23, 26 и 36

12. Недеља 12: Богослужење на језику народа и слобода облика — Чланови 24, 34 и 35

13. Недеља 13: Знаци благодати: шта су свете тајне? — Чланови 25 и 26

14. Недеља 14: Крштење: идентитет дубљи од порекла — Члан 27

15. Недеља 15: Господња вечера: заједништво са Христом и једни са другима — Чланови 28, 29 и 30

16. Недеља 16: Брак, породица и живот служитеља — Члан 32

17. Недеља 17: Дисциплина, истина и пут помирења — Члан 33

18. Недеља 18: Црква, држава, имовина и јавна верност — Чланови 37, 38 и 39

Завршна реч

Тридесет девет чланова вере нису написани да би заменили Свето писмо, нити да би од хришћанства направили интелектуални систем без живота. Њихова трајна вредност је у томе што нас изнова усмеравају ка Тројичном Богу, Христовом довршеном делу, Божјој благодати, Речи која обликује Цркву и светим тајнама кроз које Христос укрепљује свој народ.

На Балкану ће верност овом наслеђу бити уверљива само ако се види у заједници која говори истину без мржње, чува предање без робовања људском обичају, воли свој народ без идолатрије, поштује друге без одрицања од Христа, служи сиромашнима без самопромоције и тражи помирење без брисања истине. Тада исповедање вере постаје оно чему и служи: вера која се живи.

ТРИДЕСЕТ ДЕВЕТ ЧЛАНОВА ВЕРЕ

Према тексту „The Articles of Religion in Modern English“ (The Church Society)

1. Вера у Свету Тројицу

Постоји само један живи и истинити Бог, вечан, бестелесан, недељив и неподложан страдању. Он је бескрајан у сили, мудрости и доброти. Он је Творац и Одржитељ свега видљивог и невидљивог. У јединству Божанства постоје три Лица, једносуштна, једнака у сили и вечности: Отац, Син и Свети Дух.

2. Реч, или Син Божји, који је истински постао човек

Син, који је Реч Очева, од вечности је рођен од Оца и истинити је и вечни Бог, једносуштан Оцу. Он је у утроби блажене Дјеве Марије примио човечанску природу, од њене суштине, тако да су две потпуне и савршене природе — Божанство и човештво — сједињене у једној Личности, нераздељиво и заувек. Од те две природе јесте један Христос, истинити Бог и истинити човек. Он је истински страдао, био распет, умро и био сахрањен, да нас измири са Оцем и да буде жртва не само за прародитељску кривицу него и за све стварне грехе људи.

3. Христов силазак у царство мртвих

Као што је Христос умро за нас и био сахрањен, тако треба веровати и да је сишао у царство мртвих.

4. Христово васкрсење

Христос је истински васкрсао из мртвих и поново узео своје тело, са телом, костима и свиме што припада пуноћи човечанске природе. У том телу вазнео се на небо, где сада седи до последњег дана, када ће се вратити да суди свим људима.

5. Свети Дух

Свети Дух исходи од Оца и Сина. Он је једносуштан Оцу и Сину, једнак им у величанству и слави, истинити и вечни Бог.

6. Довољност Светога писма за спасење

Свето писмо садржи све што је неопходно за спасење. Стога се ни од кога не може захтевати да као члан вере прихвати оно што се у Писму не чита нити се из њега може доказати; нити се ишта такво сме сматрати неопходним или нужним за спасење.

Под Светим писмом подразумевају се оне канонске књиге Старога и Новога завета чији ауторитет у Цркви никада није био довођен у сумњу.

Канонске књиге Старога завета су: Постање, Излазак, Левитска, Бројеви, Поновљени закон, Исус Навин, Судије, Рута, Прва књига Самуилова, Друга књига Самуилова, Прва књига о царевима, Друга књига о царевима, Прва књига дневника, Друга књига дневника, Јездра, Немија, Јестира, Јов, Псалми, Приче Соломонове, Проповедник, Песма над песмама, Исаија, Јеремија, Плач Јеремијин, Језекиљ, Данило, Осија, Јоило, Амос, Авдија, Јона, Михеј, Наум, Авакум, Софонија, Агеј, Захарија и Малахија.

Канонске књиге Новога завета су: Матеј, Марко, Лука, Јован, Дела апостолска, Римљанима, Прва Коринћанима, Друга Коринћанима, Галатима, Ефесцима, Филипљанима, Колошанима, Прва Солуњанима, Друга Солуњанима, Прва Тимотеју, Друга Тимотеју, Титу, Филимону, Јеврејима, Јаковљева, Прва Петрова, Друга Петрова, Прва Јованова, Друга Јованова, Трећа Јованова, Јудина и Откривење.

Књиге Апокрифа, како каже Јероним, Црква чита као примере живота и ради поуке о владању, али их не употребљава за утврђивање било које доктрине. То су: Прва Јездрина, Друга Јездрина, Товит, Јудита, Додаци Јестири, Премудрост Соломонова, Премудрост Исуса

сина Сирахова, Варух, Песма тројице младића, Сузана, Вил и аждаја, Молитва Манасијина, Прва Макавејска и Друга Макавејска.

7. Стари завет

Стари завет није противан Новоме, јер се и у Старом и у Новом завету човечанству нуди вечни живот кроз Христа. Он је, будући и Бог и човек, једини Посредник између Бога и човека. Не треба слушати оне који тврде да су патријарси очекивали само пролазна обећања.

Иако закон који је Бог дао преко Мојсија не обавезује хришћане у погледу обредних прописа и богослужбених правила, нити су његови грађански прописи обавезујући за било коју државу, ипак ниједан хришћанин није слободан да не послуша оне заповести које су моралне природе.

8. Три Символа вере

Три Символа вере — Никејски, Атанасијев и онај који је познат као Апостолски — треба свесрдно прихватити и веровати им, јер се њихов садржај може потврдити јасним сведочанствима Светога писма.

9. Прародитељски, или наследни грех

Прародитељски грех није само у подражавању Адамовог примера, како су неразумно учили пелагијанци. Он се, напротив, састоји у кривици и искварености која се налази у природи сваког човека који природним рођењем потиче од Адама. Због тога је човек далеко отпао од своје првобитне праведности и по сопственој природи склон је злу, док грешна природа у њему непрестано тежи ономе што је противно Духу.

Та склоност постоји у сваком човеку који се рађа у овај свет и с правом заслужује Божји гнев и осуду. Ова зараженост човекове природе остаје и у препорођенима. Жудња грешне природе, која се на

грчком назива phronema sarkos, а преводи се различито као мудровање, чулност, наклоност или жеља грешне природе, није потчињена Божјем закону. Иако нема осуде за оне који верују и који су крштени, апостол ипак учи да је таква пожуда грешна.

10. Слободна воља

Стање човека после Адамовог пада такво је да он својом природном снагом и добрим делима не може да се обрати нити да се припреми за веру и призивање имена Господњег. Зато немамо силу да чинимо добра дела која су Богу угодна и прихватљива ако нам Божја благодат кроз Христа најпре не претходи, да бисмо могли имати добру вољу, и ако потом не настави да делује са нама када нам та добра воља буде дарована.

11. Оправдање човека

Пред Богом се сматрамо праведнима једино због заслуге нашега Господа и Спаситеља Исуса Христа, кроз веру, а не због сопствених добрих дела или наших заслуга. Зато је учење да се оправдавамо само вером веома здраво и утешно учење. О томе се опширније говори у Беседи о оправдању.

12. Добра дела

Иако добра дела, која су плодови вере и следе после оправдања, никада не могу да искупе наше грехе нити да издрже строгост Божјег суда, она су ипак Богу угодна и прихватљива у Христу и нужно произлазе из истинске и живе вере. Тако се жива вера по добрим делима познаје исто онако јасно као што се дрво познаје по плоду.

13. Дела пре оправдања

Дела учињена пре примања Христове благодати и надахнућа његовог Духа нису Богу угодна, јер не произлазе из вере у Исуса

Христа. Она не чине човека способним да прими благодат нити, како су говорили схоластичари, заслужују благодат по прикладности. Напротив, пошто нису учињена онако како је Бог хтео и заповедио, несумњиво имају природу греха.

14. Дела изнад дужности

Учење о добровољним делима која се чине поврх и изнад Божјих заповести, а која се понекад називају делима изнад дужности, не може се заступати без надмености и безбожности. Њима људи тврде не само да Богу дају оно што су дужни, већ и да чине више него што су обавезни. Али Христос каже: „Тако и ви, кад извршите све што вам је заповеђено, говорите: Ми смо непотребне слуге.“

15. Само је Христос без греха

Христос, који је истински узео нашу човечанску природу, постао је у свему сличан нама, осим у греху. Од греха је био потпуно слободан и телом и духом. Дошао је као Јагње без мане да, једном принесеном жртвом самога себе, узме грехе света. У њему, како каже свети Јован, није било греха. Али сви ми остали, чак и након што смо у Христу, и даље у много чему грешимо. Ако кажемо да немамо греха, сами себе варамо и истине нема у нама.

16. Грех после крштења

Није сваки грех свесно учињен после крштења грех против Светога Духа и неопростив грех. Зато не треба порицати могућност покајања онима који после крштења падну у грех. Након што примимо Светога Духа, можемо отпасти од примљене благодати и пасти у грех; али Божјом благодаћу можемо и да се вратимо и поправимо свој живот.

Зато треба одбацити учење оних који тврде да у овом животу више не могу да сагреше, као и оних који онима који се истински кају одричу могућност опроштења.

17. Предодређење и избор

Предодређење за живот јесте вечна Божја намера којом је, пре него што су положени темељи света, по свом нама скривеном савету одредио да од проклетства и осуде избави оне које је у Христу изабрао између људи и да их кроз Христа доведе до вечног спасења као сасуде части.

Зато они којима је Бог даровао тако велико добро бивају, по Божјој намери, позвани његовим Духом у право време; благодаћу се одазивају позиву, бесплатно бивају оправдани, усиновљени као деца Божја, саображени лику његовог Јединородног Сина Исуса Христа, верно ходе у добрим делима и, најзад, Божјом милошћу достижу вечно блаженство.

Побожно разматрање предодређења и нашег избора у Христу пуно је слатке, пријатне и неизрециве утехе за побожне и за оне који у себи осећају деловање Христовог Духа, који умртвљује дела грешне и земаљске природе и уздиже њихов ум ка узвишеним и небеским стварима. Оно утврђује и потврђује њихову веру у вечно спасење које ће уживати кроз Христа и распламсава усрдну љубав према Богу.

Али за радознале и недуховне људе, који немају Духа Христовог, непрестано бављење одлуком Божјег предодређења представља опасну замку којом их ђаво гура или у очајање или у безобзирно неморалан живот, што није ништа мање опасно од очајања.

Поред тога, Божја обећања треба да примамо онако како су нам уопштено изложена у Светом писму, а у своме поступању треба да следимо ону Божју вољу која нам је јасно објављена у Речи Божјој.

18. Спасење се стиче само именом Христовим

Оне који се усуђују да тврде да ће сваки човек бити спасен по правилу живота, религији или секти коју исповеда, под условом да се усрдно труди да живи по том правилу и по светлости природе, треба сматрати осуђеним. Јер Свето писмо нам објављује да се људи морају спасити једино именом Исуса Христа.

19. Црква

Видљива Христова Црква јесте заједница верних у којој се чисто проповеда Реч Божја и у којој се свете тајне правилно служе у складу са Христовом заповешћу у свему што је неопходно за њихово исправно служење.

Као што су Цркве у Јерусалиму, Антиохији и Александрији грешиле, тако је грешила и Римска црква, не само у пракси и облицима богослужења него и у питањима вере.

20. Ауторитет Цркве

Црква има власт да одређује облике богослужења и обреде и да одлучује у споровима који се тичу вере. Ипак, Цркви није допуштено да наређује било шта што је противно писаној Речи Божјој, нити сме једно место Светога писма тумачити тако да противречи другом.

Према томе, иако је Црква сведок и чувар Светога писма, она не сме да установљава ништа што је противно Писму, нити сме да захтева веровање у било шта што је додато Писму као да је то неопходно за спасење.

21. Ауторитет општих сабора

Општи сабори не могу бити сазивани без заповести и воље владара. А када се окупе — будући да су збор људи међу којима нису

сви вођени Светим Духом и Речју Божјом — могу погрешити. И заиста, понекад су грешили, чак и у стварима које се односе на Бога.

Зато оно што сабори прописују као неопходно за спасење нема снагу ни ауторитет ако се не може показати да је засновано на Светом писму.

22. Чистилиште

Римско учење о чистилишту, опростима, поштовању и клањању — како иконама и другим светим сликама, тако и реликвијама — као и о призивању светитеља, јесте испразна ствар, неразумно измишљена и без основе у Светом писму. Напротив, такво учење противно је Речи Божјој.

23. Служење у црквеној заједници

Није исправно да било ко самовласно преузме службу јавног проповедања или служења светих тајни у црквеној заједници пре него што буде законито позван и послан на ту службу.

Законито позванима и посланима треба сматрати оне које су за ту службу изабрали и позвали људи којима је у црквеној заједници поверен јавни ауторитет да позивају и шаљу служитеље у Господњи виноград.

24. Говор у црквеној заједници на језику који народ разуме

Очигледно је противно Речи Божјој и обичају ране Цркве да се јавна молитва или служење светих тајни обављају на језику који народ не разуме.

25. Свете тајне

Свете тајне које је Христос установио нису само обележја или знаци хришћанског исповедања, него су и поуздана сведочанства и делотворни знаци Божје благодати и добре воље према нама. Кроз њих Бог невидљиво делује у нама, оживљавајући, јачајући и утврђујући нашу веру у њега.

Две су свете тајне које је Христос, наш Господ, установио у Јеванђељу: Крштење и Господња вечера.

Пет чинова који се обично називају светим тајнама — миропомазање или потврда вере, покајање, рукоположење, брак и последње помазање — не треба сматрати јеванђелским светим тајнама. Разлог је то што су или настали из искривљавања апостолске праксе или представљају животна стања допуштена у Светом писму. Они немају исту природу као Крштење и Господња вечера, јер немају видљиви знак или обред који је сам Бог установио.

Христос није установио свете тајне да би се у њих само гледало или да би се носиле у поворкама, него да би се правилно употребљавале. Само код оних који их достојно примају оне имају благотворно дејство. А они који их, како каже апостол Павле, примају недостојно, навлаче на себе осуду.

26. Недостојност служитеља не поништава дејство светих тајни

Иако су у видљивој Цркви зли увек помешани са добрима и понекад зли људи заузимају највише положаје у служби Речи и светих тајни, ипак, пошто то не чине у своје име него у Христово и служе по његовом налогу и ауторитету, можемо примати њихову службу и у слушању Речи Божје и у примању светих тајни.

Злоћа таквих људи не поништава Христово установљење нити умањује благодат Божјих дарова, ако се свете тајне примају вером и

на исправан начин. Оне су делотворне због Христовог установљења и обећања, чак и када их служе зли људи.

Ипак, црквена дисциплина захтева да се испитају зли служитељи. Они који буду оптужени од сведока упознатих са њиховим преступима и који на крају буду праведно проглашени кривима треба да буду разрешени службе.

27. Крштење

Крштење није само знак исповедања вере и обележје по којем се хришћани разликују од некрштених. Оно је и знак препорођења, или новог рођења. Њиме се, као средством, они који крштење правилно примају уграђују у Цркву; обећања о опроштењу грехова и нашем усиновљењу као деце Божје Светим Духом видљиво се потврђују и запечаћују; вера се укрепљује, а благодат увећава посредством молитве Богу.

Крштење мале деце несумњиво треба задржати у Цркви као праксу која је у најбољем складу са Христовим установљењем.

28. Господња вечера

Господња вечера није само знак узајамне љубави коју хришћани треба да имају једни према другима, него је света тајна нашег искупљења Христовом смрћу. За оне који је правилно, достојно и са вером примају, хлеб који ломимо јесте заједничарење у Телу Христовом, а чаша благослова јесте заједничарење у Крви Христовој.

Транссупстанција, то јест промена суштине хлеба и вина у Господњој вечери, не може се доказати Светим писмом, него је противна јасном учењу Писма. Она нарушава природу свете тајне и дала је повод многим сујеверјима.

Тело Христово у Господњој вечери даје се, прима и једе само на небески и духовни начин. Средство којим се Тело Христово прима и једе у Вечери јесте вера.

Христос није установио свету тајну Господње вечере да би се чувала за касније, носила у поворкама, уздизала или обожавала.

29. Зли који учествују у Господњој вечери не једу Тело Христово

Зли и они који немају живу веру, иако телесно и видљиво „зубима притискају“ — како каже свети Августин — свету тајну Тела и Крви Христове, ипак ни на који начин не постају заједничари Христови. Напротив, једући и пијући знак или свету тајну тако велике стварности, навлаче на себе осуду.

30. Причешћивање под оба вида

Чашу Господњу не треба ускраћивати лаицима. По Христовом установљењу и заповести, оба вида Господње свете тајне треба једнако давати свему хришћанском народу.

31. Једна Христова жртва, довршена на Крсту

Христово приношење, једном за свагда извршено, јесте савршено искупљење, умилостивљење и задовољење за све грехе целога света, како прародитељски тако и стварни. Осим те жртве не постоји друго задовољење за грех.

Зато су мисне жртве, у којима се уобичајено говорило да свештеник приноси Христа за живе и мртве ради отпуштања казне или кривице, биле богохулне измишљотине и опасне обмане.

32. Брак свештенослужитеља

Ниједним Божјим прописом није заповеђено да епископи, презвитери или ђакони полажу завет безбрачности или да се уздржавају од брака. Зато им је, као и свим другим хришћанима, допуштено да ступе у брак по сопственој разборитости када процене да ће то допринети побожном животу.

33. Изопштени из Цркве и однос према њима

Свакога кога је Црква јавно осудила и праведно искључила из свога заједништва и изопштила, цело тело верних треба да сматра „незнабошцем и цариником“ све док се јавно, покајањем, не измири са Црквом и док га надлежни црквени ауторитет не прими поново у заједништво.

34. Црквени обичаји

Није неопходно да црквени обичаји и облици богослужења буду потпуно исти свуда. Током историје они су се разликовали и могу се мењати према различитим народима, временима и обичајима, под условом да се не заповеда ништа што је противно Речи Божјој.

Ко по сопственом суду јавно, својевољно и намерно нарушава оне црквене обичаје и облике богослужења који нису противни Речи Божјој и који су одобрени заједничким ауторитетом, треба да буде јавно укорен, како други не би били подстакнути да поступају исто, да нарушавају заједнички поредак Цркве, поткопавају ауторитет законите власти и повређују савест слабијих хришћана.

Свака помесна или национална Црква има власт да установљава, мења или укида обреде и облике богослужења који су установљени само људским ауторитетом, под условом да све буде учињено на изграђивање хришћанског народа.

35. Беседе

Друга књига беседа садржи побожно и здраво учење потребно за ова времена, као што га садржи и Прва књига беседа, објављена за време владавине Едварда VI. Зато сматрамо да служитељи у црквама треба да их читају марљиво и разговетно, како би их народ разумео.

36. Посвећење епископа и рукоположење служитеља

Књига о посвећењу архиепископа и епископа и о рукоположењу презвитера и ђакона, објављена у време Едварда VI и тада потврђена ауторитетом Парламента, садржи све што је неопходно за такво посвећење и рукоположење и не садржи ништа што би само по себи било сујеверно или безбожно.

Зато изјављујемо да су сви који су, од друге године владавине Едварда VI до данас, посвећени или рукоположени према обредима те књиге, као и сви који ће убудуће бити посвећени или рукоположени према истим обредима, правилно, уредно и законито посвећени и рукоположени.

37. Држава и њени представници

Суверен има највишу власт у Енглеској и њеним другим поседима. Њему припада врховна управа над свима у том краљевству, без обзира на њихов положај — црквени или грађански — и у свим стварима, и та власт није нити треба да буде потчињена било којој страној јурисдикцији.

Када суверену приписујемо врховну управу — назив који је, како изгледа, увредио неке клеветнике — тиме нашим владарима не дајемо службу Речи Божје нити служење светих тајни. То је јасно и из Уредаба објављених за време краљице Елизабете I. Овим називом признајемо само ону надлежност за коју у Светом писму видимо да ју је Бог дао побожним владарима: да управљају свим људима који су им

од Бога поверени, без обзира на њихов положај или чин, црквени или световни, и да грађанском влашћу обуздавају тврдокорне и злочинце.

Римски епископ нема јурисдикцију у овом краљевству Енглеске. Закони земље могу хришћане казнити смрћу за тешке и гнусне преступе. Хришћанима је допуштено да, по заповести државе, носе оружје и служе у рату.

38. Имовина хришћана није заједничка свима

Насупрот ономе што тврде неки анабаптисти, богатство и имовина хришћана нису заједнички у погледу права, власништва и поседа. Ипак, свако је дужан да, према својим могућностима, великодушно даје сиромашнима од онога што поседује.

39. Заклетва хришћанина

Верујемо да је наш Господ Исус Христос, као и свети Јаков, забранио хришћанима испразно и непромишљено заклињање. Ипак, сматрамо да хришћанска вера не забрањује полагање заклетве када то држава захтева, у случају у којем то оправдавају верност и љубав, и када се заклетва полаже, по учењу пророка Јеремије, у правди, суду и истини.